

J.nr. 2022-28415

Ref. hecla

Dato. 30. marts 2023

Udtalelse om afgrænsning af indholdet i miljøkonsekvensrapporten for Kvorning Klima-Lavbundsprojekt

Indhold

1. Om udtalelsen	2
2. Lovkrav til indholdet af miljøkonsekvensrapporten.....	2
3. Projektbeskrivelse og beliggenhed.....	2
Placering og planforhold	2
Projekt	3
4. Idéfase og høringen af berørte myndigheder	4
5. Krav til indhold og metode i miljøkonsekvensrapporten	5

1. Om udtalelsen

Denne udtalelse fastlægger i henhold til § 23, stk. 1 i miljøvurderingsloven¹, hvor omfattende og detaljerede oplysninger miljøkonsekvensrapporten for Kvorning Klima-Lavbundsprojekt skal indeholde, for at Miljøstyrelsen samlet kan vurdere anlæggets miljømæssige konsekvenser og træffe afgørelse på et oplyst grundlag.

Miljøstyrelsen er myndighed for miljøvurderingsprocessen, jf. miljøvurderingsbekendtgørelsens § 3, stk. 1, nr. 1², idet Naturstyrelsen er bygherre for projektet.

Projektet er omfattet af miljøvurderingslovens bilag 2, punkt 10f om Anlæg af vandveje, som ikke er omfattet af bilag 1, kanalbygning og regulering af vandløb.

Bygherre har jf. § 19, stk. 4 i miljøvurderingsloven anmodet om, at projektet der er omfattet af bilag 2, skal undergå en miljøvurdering.

2. Lovkrav til indholdet af miljøkonsekvensrapporten

Miljøkonsekvensrapporten skal udarbejdes således, at den opfylder kravene efter miljøvurderingslovens § 20, stk. 1-6 og bilag 7.

Udtalelsen er udarbejdet på baggrund af sagens oplysninger, bemærkninger fra offentligheden og andre myndigheder i idefasen samt Miljøstyrelsens faglige viden og erfaringer om potentielle miljøpåvirkninger fra lignende projekter.

Nærværende udtalelse skal tages op til revision, hvis bygherre foretager ændringer i projektet, som bevirker, at nye oplysninger bør indgå i miljøkonsekvensrapporten, eller hvis der skulle tilgå Miljøstyrelsen eller Bygherre nye væsentlige oplysninger, som kan påvirke miljøvurderingen.

Forholdet til anden lovgivning og planlægning skal indgå i miljøkonsekvensrapporten. Såfremt et plangrundlag måtte være nødvendigt vil dette skulle vedtages, før der kan gives en tilladelse til projektet efter miljøvurderingsloven.

3. Projektbeskrivelse og beliggenhed

Placering og planforhold

Projektet er placeret i Nørreådal i Viborg Kommune og indgår som et væsentligt element i den regionale landskabsstrategi for Nørreådalens fremtidige udvikling.

Viborg Byråd har på sit møde den 22. juni 2022 afgjort, på baggrund af screening for miljø- og sundhedskonsekvenser, at planlægningen ikke kræver yderligere miljøvurdering.

¹ LBK nr. 4 af 03/01/2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

² BEK nr. 1376 af 21/06/2021 om Bekendtgørelse om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter

Projektområdet er beliggende i Natura 2000 område nr. 30 - Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådal samt Skravad Bæk - inden for habitatområde nr. H30.

Projekt

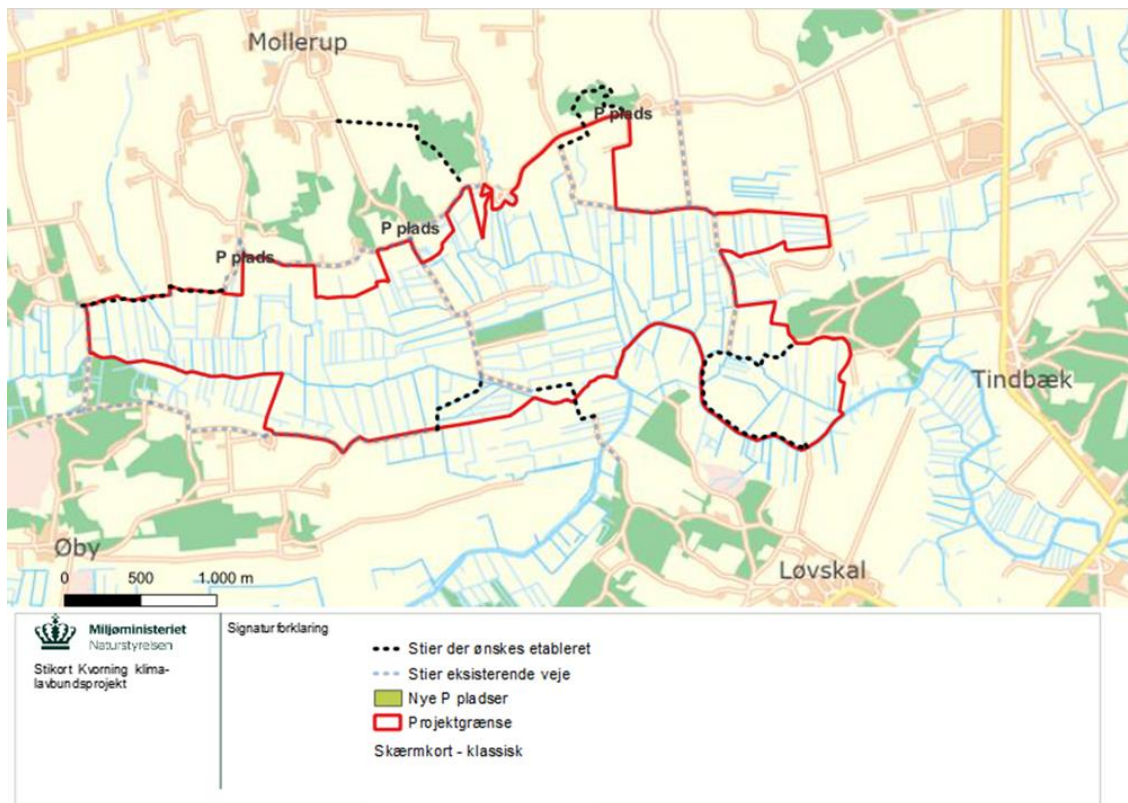
Klima-lavbundsprojektet har til formål at genoprette den naturlige hydrologi og herunder særligt at fjerne kunstigt drænende elementer i projektområdet på ca. 507 ha. Projektområdet afvandes i dag af et stort antal grøfter og dræn, som har afløb til Søbæk og Nørreå. De tørveholdige jorde har et højt indhold af organisk kulstof, som under de nuværende drænedede forhold nedbrydes og frigives til atmosfæren som drivhusgasser. Ved at blokere afvandingsystemerne hæves det terrænnære grundvandsspejl, og nedbrydningen af tørvejorderne stoppes, hvorved udledningen af drivhusgasser reduceres til gavn for klimaet.

I projektområdet ligger hovedparten af arealerne hen som ekstensive arealer, der benyttes til græsning, høslæt og biomassehøst. I særligt den centrale del af projektområdet er der dog også en del arealer i omdrift.

Den overvejende del af de nuværende ekstensive arealer er §3-beskyttede naturtyper som enge, moser og søer, ligesom flere af vandløbene i projektområdet er omfattet af naturbeskyttelseslovens §3. Landbrugsdriften i hele projektområdet ekstensiveres ved projektet, og der tinglyses deklaration på arealerne om fastholdelse af naturlig hydrologi i videst muligt omfang og bestemmelser om, at arealer ikke må omlægges, gødes, sprøjtes, afvandes eller tilplantes.

Klima-lavbundsprojektet forventes realiseret ved at stoppe den intensive dræning af projektarealet, hvorved der vil indfinde sig mere naturlige hydrologiske forhold i ådalen. Realiseringsprojektet omfatter følgende overordnede anlægstillag:

- 7 mindre vandløb genslynges til mere naturligt forløb over ca. 6 km, og de nuværende forløb opfyldes. De fysiske forhold forbedres yderligere ved udlægning af stenmaterialer.
- Etablering af 130 m kildebæk.
- Etablering af 4 overkørsler i nye vandløb og etablering af 3 nye overkørsler i eksisterende grøfter.
- Etablering af 21 vandhuller og sjapvandsområder.
- Hel eller delvis opfyldning af interne afvandingsgrøfter over ca. 45 km.
- Blokering af dræn på ca. 150 lokaliteter.
- Omlægning af 8 drænsystemer fra oplandet til overrisling.
- Etablering eller oprensning af afskærende grøfter over ca. 0,8 km.
- Sikring af adgangsveje.
- Etablering af nyt spang henover Søbæk og etablering af mindre stistrækninger på i alt 4,1 km.

Figur 1. Kvorning klima-lavbundsprojekt.

4. Idéfase og høringen af berørte myndigheder

Der har været gennemført en idéfase (1. offentlighedsfase) med indkaldelse af ideer og forslag til miljøkonsekvensrapporten i perioden 13. januar – 27. januar 2023.

Miljøkonsekvensrapporten skal ud over de lovbestemte emner også behandle forhold fremdraget i 1. offentlighedsfase og ved høringen af berørte myndigheder, når det fremgår af nærværende afgrænsningsudtalelse.

I forbindelse med 1. offentlighedsfases indkaldelse af idéer og forslag, er der indkommet i alt 5 høringssvar. Derudover er Viborg Museum kommet med supplerende oplysninger.

Tablet 1 sammenfatter de overordnede emner, der har været rejst i offentlighedsfasen, og hvordan de indgår i den videre proces.

Tabel 1. Sammenfatning af indkomne høringsvar og deres inddragelse i miljøvurderingsprocessen

Emner for høringsvar	Konsekvens for miljøvurderingen
Friluftsliv Spørgsmål til placering af stier på strækninger, hvor der måske bliver for vådt samt spørgsmål om placering af sti i nærheden af beboelse.	Inddrages. Placering af stier inden for projektområdet på de omtalte strækninger genvurderes.
Friluftsliv Ønsker til stier ud i området til evt. genskabt sø.	Inddrages. Naturstyrelsen oplyser, at det vurderes, at de planlagte stier vil imødekomme ønskerne.
Friluftsliv Ønsker til ridestier i området.	Inddrages. Naturstyrelsen oplyser, at ridestier så vidt muligt etableres muligt, så de kan benyttes af rytterne, men nogle strækninger inden for projektområdet bliver forventeligt for våde til at være egnede til ridestier. Ridestier uden for projektområdet behandles ikke.
Fortidsminder I den østlige del af området ligger der et kulturarvsareal i form af en træbygget bronzealdervej.	Inddrages. Viborg Museum har i en foreløbig udtalelse udtalt, at det vurderes, at projektet er til gavn for beskyttelsen af fortidsminderet.
Ændring af projekt Hulbæk Sø foreslås genskabt.	Inddrages ikke. Naturstyrelsen oplyser, at der tidligere er undersøgt, om den historiske sø kan genskabes. Der er gennem årene sket meget store sætninger i området, hvorfor denne sø ikke kan genskabes. Projektet etablerer dog en række andre, mindre søer inden for projektområdet og i nærheden af den historiske Hulbæk Sø. Disse inddrages i miljøkonsekvensrapporten
Råstofindvinding Der er indkommet 2 høringsvar vedr. projektets umiddelbare nærhed til udlagte graveområder i Region Midtjyllands Råstofplan 2020.	Inddrages. Naturstyrelsen oplyser, at de udlagte graveområder forventes ikke at blive påvirket.

5. Krav til indhold og metode i miljøkonsekvensrapporten

Alle emner, der fremgår af Miljøvurderingslovens bilag 7 skal som udgangspunkt indgå i miljøkonsekvensrapporten. Tabel 2 afgrænser de emner, der på det foreliggende grundlag vurderes ikke skal indgå i miljøkonsekvensrapporten.

Emnerne skal i miljøkonsekvensrapporten være vurderet ved anvendelse af tilgængelige, anerkendte metoder.

Miljøkonsekvensrapporten skal klart formidle projekt og resultater af miljøundersøgelserne på en læsevenlig måde, og der lægges derfor vægt på det "Ikke-tekniske resumé", som skal kunne læses af personer uden faglig viden om miljøpåvirkninger. I resten af miljøkonsekvensrapporten lægger Miljøstyrelsen vægt på, at der ikke går på kompromis med det faglige indhold og kvaliteten for at øge læsevenligheden.

Særligt om væsentlige miljøpåvirkninger

Miljøkonsekvensrapporten skal både behandle væsentlige negative og væsentlige positive virkninger. Vurderingen af karakteren af en påvirkning skal være fagligt begrundet. Det er desuden vigtigt, at påvirkninger og konsekvenser ikke undlades, selvom de fra bygherres synspunkt er positive.

Særligt om metode og dokumentationsgrundlaget

Såfremt der nævnes data- og informationskilder samt tekniske anvisninger og lign. er Miljøstyrelsens vurdering af, hvor relevant materiale til brug i miljøkonsekvensrapporten kan findes, men er ikke udtømmende.

For så vidt angår feltundersøgelser, kan disse være nødvendige om end dette ikke er specifikt anført. Miljøstyrelsen forudsætter således, at bygherre (eller rådgiverne til projektet) selv identificerer supplerende relevante kilder.

Det er således bygherres ansvar at sikre, at oplysningerne i miljøkonsekvensrapporten er af tilstrækkelig høj faglig kvalitet, og at oplysningerne er fyldestgørende.

Det skal også klart beskrives i miljøkonsekvensrapporten, hvis der mangler oplysninger for givne miljøforhold eller på anden måde er væsentlig usikkerhed om konklusionerne.

Særligt om alternativer

Miljøkonsekvensrapporten skal omfatte de undersøgte alternativer, herunder behandle de forslag til alternativer, der er fremkommet i 1. offentlige høring/myndighedshøring.

I 1. offentlig høring er der indkommet forslag til ændring af stiplaceringer. Dette medtages i miljøkonsekvensrapporten.

Forslaget til ændring af projektet med genskabelse af Hulbæk medtages ikke som alternativ, da det vurderes, at det ikke er muligt at genskabe søen

Tabel 2. Afgrænsede emner, der ikke skal medtages i miljøkonsekvensrapporten

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning
Befolkningen og menneskers sundhed		
Støj	<p>Støjpåvirkningen vil være størst i anlægsfasen. Støjen vil stamme fra gravemaskiner og jorddumpere. Der forventes kun lokale og op til få dages støjgener i dagtimerne mellem kl. 7.00 og 18.00 i nærheden af de spredte ejendomme. Der arbejdes ikke på søn- og helligdage. Hovedparten af anlægsarbejdet vil ske i en afstand større end 500 meter til nærmeste ejendomme. Området er ca. 2,5 km langt og 1 km bredt. Anlægsperioden forventes at strække sig over 4 måneder i perioden sommer/efterår 2024.</p> <p>I driftsfasen vil projektet ikke medføre støjgener.</p>	<p>Støjgener vurderes ikke kunne udgøre en væsentlig miljøpåvirkning i hverken anlægs- eller driftsfasen i dette projekt og vil derfor ikke blive yderligere belyst i bygherres miljøkonsekvensrapport.</p>
Vibrationer	<p>Der vurderes ikke at komme mærkbare vibrationer fra de maskiner, der benyttes i projektet.</p>	<p>Vibrationer vurderes ikke at kunne udgøre en væsentlig miljøpåvirkning i dette projekt og vil derfor ikke blive yderligere belyst i bygherres miljøkonsekvensrapport.</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning
Luft og lugt	<p>Hovedparten af anlægsarbejderne vil foregå i tilknytning til de eksisterende grøfter og vandløb, og der vil derfor næsten udelukkende blive håndteret våde eller fugtige sedimenter/jordfraktioner, som ikke støver. Da de væsentlige anlægsarbejder foregår i en afstand på mere end 500 meter til nærmeste nabo, forventes der ikke at være støvgener for de omkringboende.</p> <p>Tilkørsel med entreprenørmaskiner til arbejdsarealerne samt lastbiltransporter med betonnør og grus vil foregå via eksisterende asfalt- og grusveje. Herefter vil trafikken ske inden for projektområdet på landbrugsarealerne. Der kan ved transporter til projektet kortvarigt opstå støvgener. Generne kan sammenlignes med den eksisterende trafik med tunge køretøjer fra intensiv landbrugsproduktion (fodertransporter, mælkevogne, landbrugsmaskiner m.m.).</p> <p>I driftsfasen vil der kun være behov for kørsel med entreprenørmaskiner i forbindelse med den sædvanlige vandløbsvedligeholdelse og ekstensiv drift. Også her håndteres udelukkende våde fraktioner, som ikke giver anledning til støvgener.</p>	<p>Støv og lugtgener vurderes ikke at ville ikke kunne udgøre en væsentlig miljøpåvirkning i hverken anlægs- eller driftsfasen i dette projekt og vil derfor ikke blive yderligere belyst i bygherres miljøkonsekvensrapport.</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning
	<p>De nye projekterede vandløbsprofiler skal udgraves i våde jorde med et højt organisk indhold. Grundet de iltfattige forhold i disse sedimenter, kan der kortvarigt forekomme mindre lugtgener, når disse fraktioner opgraves, og svovlbrinterne afdamper. Lugtgenerne vil være begrænset til den absolutte nærzone på ca. 20 meter og vil være af betydeligt mindre omfang og udbredelse end de eksisterende lugtgener fra intensiv landbrugsdrift (gylleudbringning, udspreddning af spildevandsslam m.m.)</p> <p>Oprensning af vandløbene i driftsfasen vil som udgangspunkt være uændret eller af mindre omfang og giver erfaringsmæssigt ikke anledning til lugtgener (grundet lavt organisk indhold i sedimentet), og der vil derfor ikke være lugtgener i driftsfasen.</p> <p>Projektet vil medføre en ekstensivering af landbrugsdriften, som medfører en reduceret ammoniakfordampning fra husdyrgødning fra udbringning og herved bidrager til en generel reduktion af baggrundsbelastning for ammoniak.</p>	

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning
Lys	Anlægsarbejderne vil udelukkende blive foretaget i dagstimerne, og der vil derfor ikke være behov for oplysning af arbejdspladser m.m., ligesom projektet heller ikke vil være belyst i driftsfasen.	Lys vurderes ikke, at kunne udgøre en væsentlig miljøpåvirkning i dette projekt og vil derfor ikke blive yderligere belyst i bygherres miljøkonsekvensrapport.
Trafik og transport	<p>Der er primært tale om øget trafik under anlægsarbejdet. Tilkørsel med entreprenørmaskiner til arbejdsarealerne samt lastbiltransporter med betonrør og grus vil foregå via eksisterende asfalt- og grusveje. Herefter vil trafikken ske inden for projektområdet på landbrugsarealerne. Samlet set vurderes der at være tale om 10 yderligere transportere til og fra projektområdet inden for en anlægsperiode på 4 måneder og tilsvarende mindre landbrugstransport.</p> <p>I driftsfasen vil området være ekstensivt drevet, og der vil derfor komme en reduceret trafik fra landbrugsmaskiner som følge af den ændrede arealanvendelse.</p>	Trafikale gener og støvgener vurderes ikke at kunne udgøre en væsentlig miljøpåvirkning i dette projekt og vil derfor ikke blive yderligere belyst i bygherres miljøkonsekvensrapport.
Tryghed, herunder risiko for større ulykker og katastrofer	I forbindelse med udførelsen af anlægsarbejdet udarbejdes der om nødvendigt Plan for Sikkerhed og Sundhed. En indledende risikovurdering tyder ikke på, at der skal udføres arbejde forbundet med større risici for ulykker, og der vil	Tryghed, herunder risiko for større ulykker og katastrofer vurderes ikke at kunne udgøre en væsentlig miljøpåvirkning i dette projekt og vil derfor ikke blive yderligere belyst i bygherres miljøkonsekvensrapport.

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning
	<p>være under 10 personer tilstede i forbindelse med anlægsarbejder og ikke flere samtidige entreprenører.</p> <p>Det er et krav, at alle maskiner kun anvender bionedbrydeligt hydraulikolie.</p> <p>Alle entreprenørmaskiner skal medbringe materiale til olieopsamling og inddæmning med kapacitet på minimum 50 liter. Brugt olie, emballage og andet affald skal afleveres til godkendt modtager.</p>	
Jord, Vand, Luft og Klima		
Jordbund og jordforurening	<p>Projektområdet indeholder primært tørveholdigt humusjord, og på ådalsskrænterne er der grov sandjord. Der er ingen kortlagte jordforureninger på V1 eller V2 niveau inden for projektområdets afgrænsning. Ligeledes er området ikke omfattet af områdeklassificering.</p> <p>Med projektet bremses nedbrydningen af den tørveholdige humusjord, som er projektets hovedformål i forhold til klimaeffekt. I den østlige del af projektområdet er der kortlagt okker og dermed risiko for okkerforurening. Med projektet vil dræning ophøre, og dermed vil der blive genskabt iltfrie forhold i jordmatricen, som derved kan binde og tilbageholde jernet, der er skyld i okkerdannelsen, i jorden.</p>	<p>Det vurderes, at der ikke vil være en væsentlig miljøpåvirkning af jord eller fra jord indenfor eller omkring projektområdet, hvorfor emnet ikke vil blive belyst yderligere i bygherres miljøkonsekvensrapport.</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning
	<p>Inden for projektområdet vil jord fra brinker og balker blive skubbet tilbage i grøfterne. Herudover vil der blive etableret 22 vandhuller og terrænskrab på op til 25 cm, hvor overskudsjord vil blive anvendt til opfyldning af grøfter inden for nærområdet og inden for projektområdet. Jordarbejderne tilrettelægges, så der sker et minimum af jordtransport.</p>	
Overfladevand og grundvand (fysik, kemi og biologi)	<p>Projektet genererer ikke spildevand</p>	<p>Det vurderes, at der ikke vil være en væsentlig miljøpåvirkning fra spildevand indenfor eller omkring projektområdet, hvorfor emnet ikke vil blive belyst yderligere i bygherres miljøkonsekvensrapport.</p>
	<p>Der skal ikke håndteres regnvand i projektet. Regnvand vil fortsat kunne nedsive, som ved de eksisterende forhold.</p>	<p>Det vurderes, at der ikke vil være en væsentlig miljøpåvirkning af og fra regnvand indenfor eller omkring projektområdet, hvorfor emnet ikke vil blive belyst yderligere i bygherres miljøkonsekvensrapport.</p>
Luftforurening	<p>Forholdet er beskrevet ovenfor</p>	<p>Luftforurening vurderes ikke, at kunne udgøre en væsentlig miljøpåvirkning i dette projekt og vil derfor ikke blive yderligere belyst i bygherres miljøkonsekvensrapport.</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning
Klima	Klima er omdrejningspunkt for projektets indsatser med tilbageholdelse af CO ₂ . Det vurderes, at projektet kan bidrage med en mindre reduktion i den samlede danske CO ₂ udledning.	Emnet belyses ikke yderligere i miljøkonsekvensrapporten.
Materielle goder, kulturarv og landskab		
Materielle goder	Projektet får betydning for friluftslivet. Dette medtages. Projektet får ikke betydning for øvrige materielle goder.	Øvrige materielle goder vurderes ikke at blive påvirket væsentligt af dette projekt og vil derfor ikke blive yderligere belyst i bygherres miljøkonsekvensrapport.
Infrastruktur og bebyggelse	Ikke relevant.	Infrastruktur og bebyggelse vil ikke kunne udgøre en væsentlig miljøpåvirkning i dette projekt og vil derfor ikke blive yderligere belyst i bygherres miljøkonsekvensrapport.
Ressourcer	Ikke relevant.	Ressourcer vil ikke kunne udgøre en væsentlig miljøpåvirkning i dette projekt og vil derfor ikke blive yderligere belyst i bygherres miljøkonsekvensrapport.
Affald	Projektet kan generere en mindre mængde affald, som fx gamle betonrør og brøndringe og gammelt hegnstråd og pæle.	Affald vurderes, ikke at kunne udgøre en væsentlig miljøpåvirkning i dette projekt og vil derfor ikke blive yderligere belyst i bygherres miljøkonsekvensrapport.

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning
Landskab	<p>Projektområdet ligger inden for de udpegede sammenhængende og bevaringsværdige landskaber i kommuneplanen og de nationale geologiske interesseområder. Naturværdierne og de kulturhistoriske, geologiske og landskabelige værdier i disse områder skal beskyttes. I anlægsfasen vil der være en midlertidig, lokal påvirkning af landskab inden for projektområdet og særligt langs eksisterende grøfter. I driftsfasen vurderes det, at det oprindelige landskabsbillede af en naturlig ådal delvist bliver genskabt. Ved ophør af intensivt landbrug med pløjning, udjævning, fjernelse af sten, dræning mv., vil ådalens karakteristiske former bedre kunne bevares og genskabes. Gennem ekstensiv drift af arealerne vil ådalen fremstå lysåben, men også med mere naturlig dynamik i forhold til oversvømmelser og tilgroning. De geologiske værdier vil med projektet i højere grad blive bevaret ved den ekstensiverede landbrugsdrift og mere naturlige hydrologi.</p> <p>Ø-Bakker – cirka 230 meter sydvest for projektområdet - er omfattet af en fredning efter naturbeskyttelsesloven fra 1975. Det fredede område omfatter i alt 275 ha, men om-</p>	<p>Samlet set vurderes det, at der ikke være en væsentlig miljøpåvirkning af landskab og omgivelser, hvorfor emnet ikke vil blive yderligere belyst i bygherres miljøkonsekvensrapport.</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning
	fatter ikke arealer i selve projektområdet. Grundet afstanden til fredningen og lavbundsprojektets karakteristika, vil det ikke være i modstrid med den gældende fredning.	
Kulturarv og arkæologi	<p>Der er i den østligste del af undersøgelsesområdet et mindre kulturarvsareal af international betydning. Kulturarvsarealet omfatter en 150 meter lang bronzealdervej, der har gået tværs over det blødeste parti mellem dalens nordside og Tindbæk Hestehave. Hvor vejen passerer det laveste sted, er der bygget et anlæg med mange kraftige tilspidsede egestolper, som er rammet ned i tørvejorden. Herudover er der fund af keramik, bronze, hjortetaksøkser og dyreknogler i tilknytning til vejen, som tyder på, at der har været en kult- eller offerplads. Kun en lille del af vej- og kultanalægget er udgravet, og det er vigtigt, at resten forbliver intakt og under gunstige bevaringsforhold.</p> <p>Museum Viborg konstaterer, at der inden for projektområdet er registreret 2 lokaliteter med fortidsminder. Det ene er et offerfund fra jernalderen, og det andet er et enkeltfund fra stenalderen. Endvidere er der i engene omkring projektområdet fundet flere enkeltfund og depotfund fra stenalder</p>	<p>På baggrund af indkomne høringssvar medtages forhold vedr. bronzealdervejen i miljøvurderingsrapporten.</p> <p>Projektets påvirkning på diger skal medtages i miljøkonsekvensrapporten.</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning
	<p>til vikingetid, så der er risiko for yderligere forekomst af yderligere ukendte fortidsminder. Inden for 600 meter fra projektområdet er der fund af en træbygget vej og en trædestensrække, og oppe på de tørre arealer er der bopladser og grave fra hele oldtiden.</p> <p>Fredskovsarealet Tindbæk Hestehave er omkranset af et beskyttet fredskovsdige, som perifert strejfer undersøgelsesområdet.</p> <p>Der er registreret to beskyttede sten- og jorddiger langs den nordvestlige afgrænsning af projektområdet.</p> <p>Der er ikke kortlagt andre arkæologiske fund eller fredede fortidsminder</p> <p>Som udgangspunkt tager eventuelle fortidsminder ikke skade af, at arealet bliver mere fugtigt/vådt, og i nogle tilfælde vil et fortidsminde have gavn af, at der bliver en mere stabil eller øget fugtighed.</p>	

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning
	Der vurderes at være stor risiko for at støde på fortidsminder i forbindelse med gravearbejde. Gravearbejdet vil ifølge bygherre blive planlagt og koordineret i et tæt samarbejde med Viborg Museum.	